

Egede Instituttet 1996

1. Styret og administrasjonen

Egede Instituttets styre har fra årsmøtet 1996 bestått av Viggo Koch (leder), Arild Romarheim, Anne May Stavenes, Arne Tolo, Jan Martin Berentsen (oppnevnt av staten f.o.m. 1/1-96), Tore Laugerud (instituttleder) - og varamedlemmer Tor Olberg, Harry Vik og Karl Olav Sandnes. Det har vært holdt 4 møter og 27 saker har vært behandlet.

Instituttet har vært ledet av misjonsprest, cand. theol. Tore Laugerud, i 30 % stilling. Instituttleder har også vært redaksjonssekretær for tidsskriftet. Biblioteket har vært ledet av bibliotekar Sigrid Seim Halse i halv stilling. Arbeidet med nyreligiositet har vært ledet av instituttlektor Arne Tord Sveinall i 20 % stilling. Professor dr. theol. Notto R. Thelle har redigert tidsskriftet. Regnskapet har vært ført av regnskapsfirmaet Magne Kjenes A/S.

2. Aktiviteter

2.1. Biblioteket. Det er en stadig økning av fjernlån, som har sammenheng med konvertering av litteratur fra kortkatalog til database. Egede Instituttet har mye litteratur som ikke finnes ved andre norske biblioteker, og presset på boksamlingen øker etter hvert som den blir tilgjengelig i bibliotekenes Samkatalog via Uninett. Konvertering vil være en prioritert oppgave i mange år framover, men bibliotekarens stillingsprosent gjør det umulig å arbeide systematisk med dette. I 1996 ble ca. 340 bøker konvertert. Pr. april 1997 er 2294 bøker tilgjengelige i databasen. Det er 764 flere enn på samme tid i fjor. Også skrankelån og lesesalslån er fremdeles stort.

Det er fremdeles et stort antall referansespørsmål både fra studenter, forskere, institusjoner og privatpersoner. I 1996 var det merkbart

flere studenter utenom Menighetsfakultetet (MF) som benyttet Egede Instituttets bibliotek. Flere kommer langveisfra og bruker gjerne en dag i biblioteket. Bibliotekaren bruker mye tid på å veilede disse. Det er nødvendig med oppslag i to forskjellige kataloger (kortkatalog og database) og biblioteket har også to forskjellige klassifikasjonssystemer. Det gjør referansearbeidet ekstra tidkrevende for både låner og bibliotekar.

Biblioteket har i lengre tid hatt uregistrerte gavebøker i magasin. I 1996 kunne man starte arbeidet med å innlemme disse i boksamlingen. Bøkene fra kinamisjonær Sverre Holth ble klassifisert og katalogisert, ca. 90 eksemplarer. Dette tilførte biblioteket mye verdifull Kina-/Asia-litteratur. En del teologisk litteratur ble magasinert da Egede Instituttet flyttet inn i MF's lokaler. Ved gjennomgang viste det seg at MF hadde over halvparten av disse, og bl.a. på grunn av plassmangel valgte man å kassere disse. Resten ble konvertert og flyttet til lesesal. I tillegg ble en uregistrert samling av bl.a. gassisk og kinesisk litteratur komprimert ved at dubletter ble luket ut og tilbudt mulige interesserte institusjoner.

På slutten av året ble det installert Mikromark innkjøpsmodul ved MF's og Egede Instituttets biblioteker. Det gjør det mulig å installere leverandører og bokbudsjett, og kjøpesummer blir automatisk trukket fra etter hvert som bøkene ankommer. Systemet gjør det lettere å holde oversikt med bokbudsjettet. Egede Instituttet valgte å ikke ta i bruk modulen før f.o.m. 1997, siden det er lettere å starte med nytt budsjett.

I 1996 var bibliotekets tilvekst 242 bind, inkludert Holth-samlingen. Biblioteket opprettet 1 nytt tidsskriftabonnement, og abonnerer nå på 65 tidsskrift. Totalt ble 238 bind kassert, av disse ble ca. 200 solgt til et antikvariat. Totalt er bokbestanden dermed omtrent som i fjor, ca. 10,340 bind.

2.2. Norsk Tidsskrift for Misjon kom i 1996 med 2 ordinære nummer, som inneholdt faglige artikler om 3. verdens kirker, misjon og kirkesamarbeid, kontekstuell teologi, Israel og kirken samt rapporter og bokanmeldelser og et forfatterregister over artiklene i 20-årsperioden 1977-1996. Det supplerer tidligere registre for 1947-76. I tillegg ble det utgitt et dobbelt jubileumsnummer (se publikasjoner).

Med utgangspunkt i innspill på representatskapsmøtet i 1995 har redaksjonen etablert en ny, fast spalte med aktuelle misjonsperspektiv, redigert av Hans Thore Løvaas, Ola Tulluan, Kjell Nordstokke og Tormod Engelsviken. Spalten kommer i hvert nummer og alternerer mellom temaene: Misjonsstrategisk hjørne, Fra misjonærens syns-

punkt, Økumenisk misjonsperspektiv og Evangelikalt misjonsperspektiv. Spalten startet opp f.o.m. nr. 4-1996. Samtidig markerte dette nummer avslutningen på Notto R. Thelles 9 år lange tjeneste som redaktør. Ny redaktør f.o.m. nr. 1-1997 er Jan-Martin Berentsen.

Abonnementstallet pr. 31/12-96 var 379, av disse 332 betalende. Det innebærer en nettoøkning på 25 siden samarbeidsavtalen med Universitetsforlaget ble sagt opp for 3 år siden. Tallet er lavt sett på bakgrunn av en sterk prisnedsettelse og et betydelige arbeid for å skaffe nye abonnenter. Et spesialtilbud i forbindelse med jubileumsnummeret ga i 1996 ca. 50 nye abonnenter. Den lave nettovæksten skyldes stor avgang, som bl.a. synes å henge sammen med et generasjonsskifte. Nye potensielle brukere har enda ikke tilstrekkelig nærhet og kjennskap til det instituttet og tidsskriftet representerer.

Egede Instituttet har siden juni 1994 deltatt i prosjektet «Retrospektiv registrering av artikler i norske teologiske tidsskrifter». Norsk Tidsskrift for Misjon var plukket ut til prosjektet sammen med 6 andre teologiske tidsskrift. Gjennom prosjektet er alle tidsskriftets artikler fra starten i 1947 registrert i databasen Norske Tidsskriftartikler (NOTA). Arbeidet har vært utført av Egede Instituttets bibliotekar.

Artiklene er registrert med forfatter, tittel og eventuell forklarende tittelnote. Artikkellinnføringene har ikke emneord eller klassifikasjonsnummer. Det er lagd henvisninger fra omtalt person, organisasjoner/institusjoner og geografisk sted. Artiklene er søkbare i databasen UBO:BOK, som er tilgjengelig via Internett, og på CD-ROM (Nasjonallibliografiske data) som blir oppdatert 4 ganger i året. Abonnement på CD-ROM kan opprettes ved universitetsbiblioteket i Oslo. Arbeidet ble avsluttet i desember 1996, og målet om registrering helt tilbake t.o.m. første årgang er nådd for alle de 7 tidsskriftene, med unntak av Luthersk Kirketidende.

2.3. *Missiologisk Forum* har i 1996 avholdt 2 temakvelder og 2 større seminarer. På den ene temakvelden, «Alternativ medisin - Guds gave eller djevelens verk?» presenterte instituttilektor Arne Tord Sveinall sitt prosjekt om Alternativmedisinens religiøse kontekstualitet. Harald Thiis, regnbueskolen, Mandala og lege Ingeborg Eikenæs ved Modum Bad ga respons. På den andre temakvelden om «Felles flerreligiøs bønn - religionsblanding eller hva?», innledet Oddbjørn Leirvik og Arild Romarheim.

Et dagsseminar for institusjoner som utdanner misjonærer er holdt på Fjellhaug skoler. Programmet besto av foredrag ved Ola Tulluan: «Misjonærrollen i en ny tid» og Martin Goldsmith: «The Challenge of Islam to Christian Mission», rapport ved Jan-M. Berentsen fra årskon-

feransen i International Association for Mission Studies (IAMS): «God and Mammon - economies in conflict», orienteringer ved Tormod Engelsen, Notto R. Thelle og Margunn Sandal om henholdsvis arbeidet innen Den internasjonale Lausannebevegelsen, Det Lutherske Verdensforbunds studieprosjekt om Religionsteologi og forberedelsen til Kirkenes Verdensråds misjonskonferanse i Brasil.

Det var også lagt inn et utvekslings-/bli-kjent-møte for lærerne fra de representerte utdanningsinstitusjoner: Ansgarskolen, Baptistenes Teologiske Seminar, Fjellhaug skoler, Gå-ut senteret, Luthersk Bibel- og Menighetsseminar, Menighetsfakultetet, Metodistkirkens studiesenter, Misjonshøgskolen og Teologisk Fakultet.

I tilknytning til Norsk Misjonsråds høstmøte ble det arrangert et seminar om «Trosbevegelsens misjonssyn og misjonsstrategi». Foredragsholder var forskningsdirektør i Svenska Missionsrådet, Ove Gustafson. John Victor Selle og Tormod Engelsen bidro med henholdsvis et øst-europeisk og et norsk perspektiv. Deltagelsen på temakveldene har vært økende (30 og 14). Oppslutningen om seminarne var meget tilfredsstillende.

Ansvarlige for forumets program og virksomhet har vært en arbeidsgruppe bestående av, foruten instituttleder Tore Laugerud: Tormod Engelsen (MF), Hilde Sæbø Fjeldsted (LBM - første halvår), Dagfinn Solheim (Fjellhaug skoler), Margunn Sandal (MKR) og Notto R. Thelle (TF). Forumet hadde ved årsskiftet ca 70 medlemmer som mottar løpende informasjon om virksomheten. Møtene er åpne for alle.

2.4. Missio Nordica. Gjennom Nordisk institutt for misjonsforskning og ekumenisk forskning (NIME) deltar Egede Instituttet i det internordiske forskningsprosjektet Missio Nordica. Prosjektet gir en meget omfattende bibliografisk oversikt over nordiske bøker, artikler og upublisert materiale om misjon og tilgrensende fagområder. Egede Instituttet er organisasjonsmessig forankringspunkt for Missio Nordica i Norge og ansvarlig for den skriftlige utgaven. En arbeidsgruppe bestående av Jan-M. Berentsen, Tormod Engelsen og instituttleder leder arbeidet. Misjonshøgskolen driver det norske dokumentalistensenteret og foretar dataregistrering. MISSNORD ble i 1996 lagt ut på Internet.

6. utgave med oversikt over materiale publisert i 1994 ble distribuert av Egede Instituttet til abonnenter og sponsorer i august 1996. Det er i Norge 52 betalende abonnenter på den skriftlige utgaven. Sponsorene (misjonsorganisasjoner, utdanningsinstitusjoner og kirkesamfunn) mottar et nærmere bestemt antall gratis eksemplarer. Avtale om kommisjonssalg er inngått med Lunde forlag. NIME diskuterer for tiden tidspunkt for overgang til utelukkende databasert satsning.

2.5. Bokprosjekter. Egede Instituttet utga i 1996: «Misjon ved en skillevei? Jubileumsutgave Egede Instituttet/Norsk Tidsskrift for Misjon 50 år», 178 s. Publikasjonen inneholder en rekke perspektiv- og oversiktsartikler om misjon/misjonsforskningens utvikling i etterkrigstiden, samt korte scenarier for fremtiden. Bidragsyterne er ledende norske missiologer, historikere, sosialantropologer, m.m. Boka inneholder også et internasjonalt bidrag ved direktøren for avdelingen for misjon og utvikling innen Det Lutherske Verdensforbund.

2.6. Nyreligøsitetsarbeidet. Innenfor feltet nyreligøsitet har arbeidsoppgavene vært: a) Oppbygging av bok og tidsskriftsamling; b) Klipparkiv over artikler fra dags- og ukepresse; c) studie- og kartleggingsarbeid; d) kurs- og foredragsvirksomhet; e) samtaler med avhoppere fra nyreligiøse bevegelser; f) pressekontakt og informasjon.

Det har vært en økende pågang av spørsmål fra folk angående spiritisme og sekter hvor barn/slektninger er med. Også behovet for sjelesorg for avhoppere fra nyreligiøse bevegelser er stort. For å imøtekomme behovet begynte en høsten 1996 å planlegge en gruppe. Gruppen er nå etablert og vil komme i gang i 1997. Også studie- og kartleggingsarbeidet har vært konsentrert om sektofferproblematikk, og en fellesskandinavisk fagkongress om disse spørsmålene er etablert.

Klipparkivet har i 1996 hatt støtte og deltagelse fra LMB, IKO, Fjellhaug skoler og Emmausprosjektet. Det representerer en meget viktig kilde til avbenyttelse for studenter og forskere, men har likevel slitt med manglende oppslutning det siste året. Det har vært holdt seminarer og forelesningsrekker i 11 forskjellige kirkelige sammenhenger, bl.a. i Danmark og Japan.

Det årlige kurs for kontakt- og ressurspersoner i bispedømmene og frikirkene ble også i 1996 gjennomført i samarbeid med Kirkerådet og Institutt for Sjelesorg.

3. Økonomi.

Regnskapet for 1996 viser et driftsoverskudd på kr. 9.830 som ble lagt til kr. 20.000 som er avsatt tidligere til konvertering av bibliotekets kortkatalog. Egenkapitalen er kr. 98.287.

3.1. Inntekter. Egede Instituttet driver sin virksomhet på grunnlag av gaver fra enkeltpersoner og menigheter, tilskudd fra kirkesamfunn/misjonsorganisasjoner og støtte fra staten. Statsstøtten er i dag avgjørende for driften av instituttet (40 % av inntektene). I detalj fordeler inntektene i 1996 seg slik:

I gaver fra enkeltpersoner kom det inn kr. 34.250, en ubetydelig

økning fra foregående år. Ordningen med skattefritak på gaver til instituttet har bidratt til å konsolidere denne posten på et høyere nivå enn tidligere. Også her er imidlertid generasjonsskiftet en utfordring.

Fra *misjonsorganisasjoner/kirkesamfunn* kom det kr. 65.450, ca. 4500 mindre enn året før.

Fra *menigheter og grupper* kom det kr. 36.738, hovedsaklig i form av kirkeofringer. Det er en oppgang på ca. kr. 9000 fra fjoråret, men tallet svinger sterkt da mange menigheter har offer til instituttet 3. hvert år e.l. I et lengre perspektiv er tallet stabilt. Trolig bidrar nyreligiøsitetsprosjektet til at Egede Instituttet klarer å hevde seg i den stadig økende konkurransen om kirkeofringene.

Forretningsmessige inntekter kom fra *nyreligiøsitetsarbeidet*, kr. 16.357, *Missiologisk forum* kr. 3.778 og *Norsk Tidsskrift for Misjon* kr. 139.217 (brutto). *Tilskuddet fra staten* var på kr. 225.000 (en økning på kr. 5.000), og en hadde kr. 14.264 i *diverse inntekter*.

3.2. Utgifter. I 1996 var *personalkostnadene* kr. 240.527. I dette inngår lønn til leder, bibliotekar og instituttlektor i nyreligiøsitet.

Husleia var kr. 25.674, og innkjøp av *bøker og tidsskrifter* kr. 37.005. Utgifter til *kontorhold og diverse* beløp seg til henholdsvis kr. 12.081 og 15.674. Spesielle utgifter til *nyreligiøsitetsarbeidet* beløp seg til kr. 4.415, og *revisjons- og regnskapsbonorar* 16.500. *Norsk Tidsskrift for Misjon* hadde utgifter på tilsammen kr. 153.348.

4. Konklusjon, utblikk.

Overskuddet i 1996 bidrar sammen med et overskudd i 1995 til muligheten til å forsere konverteringen av bibliotekets kortkatalog gjennom etablering av et prosjekt. Statsstøtten er igjen sakte økende, ca. 2 % i året, men på et nivå ca. kr. 50.000 lavere enn tidligere.

De stramme rammebetingelsene fører til at instituttet må bruke uforholdsmessig mye av sine knappe ressurser til inntektsfremmende tiltak på bekostning av formålsrettede tiltak. Jubileumsåret 1996 bidro til økt blest om instituttet, men det er ennå vanskelig å hente ut gevinster av dette som gjør det mulig å ta større skritt i utviklingen av virksomheten.

Viggo Koch
formann

Arild Romarheim
nestformann

Tore Laugerud
instituttleder